

Звітним документом про результати аудиту є аудиторський звіт Його призначення й структуру доцільно погоджувати між аудиторської фірмою і підприємством одночасно з визначенням мети аудиту інформаційної безпеки. [2]

В умовах зростаючих темпів розвитку бізнесу стають усе більше необхідними проведення аудиту інформаційних систем, методів і засобів безпеки і побудова моделей оцінки ризиків. В майбутньому, варто очікувати поступового злиття аудиту із процесом супроводу системи й перехід до аудиту на постійній основі.

Література:

1. Бородюк В. П. Повышение экономической эффективности системы информационной безопасности / В.П. Бородюк, А.В.Львова // Вестник МЭИ. – 2007. – №4. – С.139-142.
2. Подольский В.И. Компьютерный аудит: [Практ. пособие] / В.И.Подольский, Н.С., Щербакова, В.Л.Комиссарова; под. ред.. проф..В.И.Подольского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 128с.
3. Гришина Н. В. Организация комплексной системы защиты информации./ Н.В. Гришина.– М.: Гелиос АРВ. – 2007. – 256 с.
4. Голубєв В. О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій / В. О. Голубєв [та ін] ; заг. ред. Р. А. Калюжний ; Гуманітарний ун-т "Запорізький ін-т держ. та муніципального управління". – Запоріжжя: Просвіта. – 2001. – С. 236-246.

*Наталія Різник, к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна*

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

Невпинне зниження конкурентноздатності економіки України, зростання економічної залежності від кон'юнктури коливань світових ринків, поглиблення соціальних диспропорцій і зростання соціальної напруги породжують все нові ризики, загрози та небезпеки в розвитку банківської системи держави. Тому важливими завданнями сьогодення є розробка науково обґрунтованих підходів стратегічного забезпечення безпеки банківської системи.

В економічній теорії проблеми зміцнення безпеки банківських установ розглядалися такими вченими, як В.Ярочкін [1], В.Гамза, І.Ткачук [2], Є.Олейніков [3], М.Єрмошенко [4], О.Барановський [5], Л.Стрельбицька,

М.Стрельбицький, [6], В.Зубок [7], З.Васильченко, І. Васильченко [8], Сеччагов В. [9], С.Побережний [10] та ін. Проте вченими досліджувалися переважно питання проблем забезпечення безпеки суб'єктів господарювання, не здійснюючи при цьому формування стратегічних орієнтирів досягнення високого рівня безпеки банківської структури.

Стратегічне забезпечення безпеки банківської установи – процес, за допомогою якого менеджери здійснюють довгострокове управління банківською установою, визначають цілі забезпечення безпеки, розробляють стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи всі релевантні (найістотніші) зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечують виконання розроблених відповідних планів, які постійно розвиваються і змінюються.

Важливою умовою стратегічного забезпечення безпеки банку є визначення бажаного майбутнього стану його безпеки і, виходячи з наявних потенційних резервів його розвитку, здійснення формування та реалізації стратегії забезпечення безпеки банку.

Стратегія безпеки банку – це довгостроковий план дій, спрямованих на забезпечення його безпеки, пошук та створення відповідних резервів для запобігання, уникнення та ліквідації (нейтралізації, локалізації) можливих ризиків, загроз та небезпек, тобто це сукупність заходів управлінського, регулятивного, організаційно-правового та економічного характеру, які сприяють створенню належного конкурентного середовища на фінансовому ринку та забезпеченню захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків.

Структуру процесу формування стратегії забезпечення безпеки банку схематично показано на рис. 1.

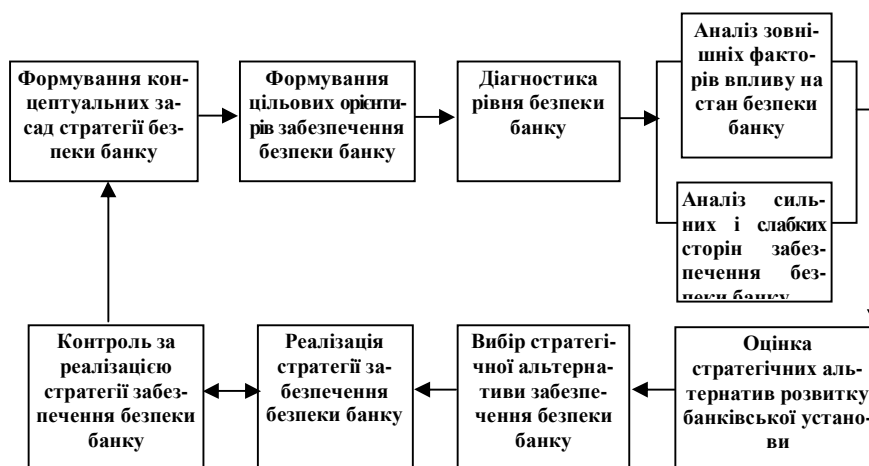

Рис. 1. Механізм формування та реалізації стратегії забезпечення безпеки банку

Етап 1. *Формування концептуальних засад стратегії забезпечення безпеки банку.* Стратегія є найважливішим елементом самовизначення будь-якої фінансово-кредитної установи. Визначення стратегій – це процес, у якому враховуються всі аспекти зовнішнього та внутрішнього функціонування середовища банківської установи, здійснюється планування всіх найважливіших дій (підприємницьких, конкурентних, функціональних), які треба реалізувати, щоб забезпечити тривалий успіх організації.

На цьому етапі визначаються політика ведення банківського бізнесу, процедури і правила формування стратегій як альтернативних способів досягнення цілей, а також підходи до планування в фінансово-кредитній організації.

Етап 2. *Формування цільових орієнтирів безпеки банку.* Формулювання місії та цілей забезпечення безпеки банку сприяє розумінню основної мети забезпечення його безпеки. Місія фінансово-кредитної установи полягає у забезпеченні його безпеки.

Етап 3. *Діагностика рівня безпеки банку.* Пошук шляхів формування стратегії забезпечення безпеки банку здійснюється на основі діагностики стану його безпеки, яка включає аналіз зовнішніх факторів та аналіз сильних і слабких сторін забезпечення безпеки банку.

Етап 4. *Оцінка стратегічної альтернативи розвитку банку.*

Відповідно до виявленого в банку стану безпеки, необхідно здійснювати формування так званого набору стратегій безпеки шляхом аналізу стратегічних альтернатив забезпечення, які створюють можливості для досягнення бажаних цілей забезпечення безпеки банку.

Набір стратегій – це система стратегій різного типу, що їх розробляє банківська установа на певний відрізок часу, яка відбиває специфіку функціонування та розвитку банку, а також рівень його претендування на місце й роль у зовнішньому середовищі з метою досягнення безпеки.

Основна (базова) стратегія забезпечення безпеки банку формується на тривалу перспективу і є загальним планом управління, спрямованим на зменшення впливу дестабілізуючих факторів на стан безпеки з врахуванням інтенсивності їх дії на кожному з етапів життєвого циклу фінансово-кредитної організації. Загальна стратегія задає параметри для побудови «набору стратегій» безпеки банку.

Етап 5. *Вибір стратегічної альтернативи розвитку банку.* Цільові установки забезпечення безпеки будуть відрізнятися залежно від рівня розвитку фінансово-кредитної установи.

Етап 6. *Реалізація стратегії забезпечення безпеки банку.* Стадія реалізації стратегії відіграє важливу роль у процесі здійснення стратегічного управління організацією. Важливою особливістю стадії виконання стратегії є те, що вона потребує висококваліфікованого менеджменту. Невміле виконання найперспективнішої стратегії може призвести до погіршення си-

туації, а за умови професійного підходу фінансово-кредитна організація може отримати шанс на успіх, навіть якщо і були допущені помилки при розробці стратегії. Задовільне виконання стратегії має здатність компенсувати негативні наслідки, що можуть виникати на цьому етапі через наявність у ній недоліків або ж у силу появи в середовищі непередбачених змін.

Виконання стратегії спрямоване на вирішення наступних трьох завдань [12, с.363]:

По-перше, встановлення пріоритету серед адміністративних завдань, щоб їх відносна значущість відповідала тій стратегії, яку буде реалізовувати організація. Це стосується, в першу чергу, таких завдань, як розподіл ресурсів, встановлення організаційних відносин створення допоміжних систем.

По-друге, встановлення відповідності між обраною стратегією та процесами всередині організації для того, щоб зорієнтувати діяльність організації на здійснення обраної стратегії. Відповідність повинна бути досягнута з таких характеристик, як організаційна структура, система мотивування та стимулювання, норми і правила поведінки, кваліфікація робітників та менеджерів тощо.

По-третє, це вибір та узгодження із здійснюваною стратегією стилю лідерства та підходу до управління організацією.

Етап 7. *Контроль за реалізацією стратегії забезпечення безпеки банку.* Система контролю повинна базуватись на принципі запобігання небезпекам функціонування системи, а не ліквідації наслідків. Формування системи контролю передбачає:

- визначення напрямків, за якими буде контролюватися діяльність;
- формування критеріїв оцінки функціонування системи згідно з кожним напрямком;
- формування системи моніторингу безпеки з метою запобігання негативним факторам впливу в разі відхилення показників безпеки банку відповідно до обраних функціональних критеріїв;
- вдосконалення (формування) структури інститутів, які будуть здійснювати процес контролю в банку;
- формування механізму несення відповідальності за невідповідність господарської діяльності об'єктів умовам та критеріям безпеки банку;
- реформування системи законодавства гарантування безпеки банківської справи, удосконалення системи банківського нагляду за дотриманням законодавства.

Висновки. Наведений механізм формування та реалізації стратегії забезпечення безпеки банку охоплює всі сфери управлінської діяльності та рівні системи управління, які пов'язані з упровадженням розроблених стратегій забезпечення безпеки банку, наглядом за їх здійсненням та досягненням визначених результатів. Наведений механізм сприятиме подоланню

потенційних та існуючих негативних факторів впливу на стан безпеки банку та повинен підсилюватися тактичними та оперативними заходами, що оформлюються відповідними організаційними планами, цільовими комплексними програмами, сітковими графіками, технологічними картами тощо.

Література:

1. Ярочкин В. И. Безопасность банковских систем / В. И. Ярочкин. – М.: Ось-89, 2004. – 416 с.
2. Гамза В. А., Ткачук И. Б. Безопасность банковской деятельности: Учебн. / В. А. Гамза, И. Б. Ткачук. – М.: Маркет ДС, 2006. – 424 с.
3. Экономическая и национальная безопасность: Учебн. / Под. ред. Е. А. Олейникова. – М.: Издательство «Экзамен», 2004. – 768 с.
4. Єрмошенко М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. Єрмошенко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 309 с.
5. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): Монографія / О. І. Барановський. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.
6. Стрельбицька Л. М., Стрельбицький М. П. Основи безпеки банківської системи України та банківської діяльності: Монографія / За ред. М. П. Стрельбицького. – К.: Кондор, 2004. – 600 с.
7. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: Навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / М. І. Зубок. – К.: КНЕУ, 2003. – 156 с.
8. Васильченко З., Васильченко І. Моделирование интегрального показателя экономической безопасности банка / З. Васильченко, І. Васильченко // Банківська справа. – 2006. – № 5-6. – С. 44-56.
9. Сенчагов В. Экономическая безопасность: состояние экономики, фондового рынка и банковской системы / В. Сенчагов // Вопросы экономики. – 1996. – № 6. – С. 144-153.
10. Побережний С. Оценка финансово-экономической эффективности деятельности подразделений банковской безопасности: Автореф. дис. канд. экон. наук. / С. Побережний. – Суми, 2006.
11. Тарнавська Н. П. Менеджмент: теорія та практика / Н. П. Тарнавська, Р. М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 1997. – 456 с.
12. Немцов В. Д., Довгань Л. Є. Стратегічний менеджмент: Навч. посібн. / В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2001. – 560 с.